

Vihreiden nuorten koulutuspoliittinen ohjelma

Hyväksytty liittokokouksessa 12.11.2017

Yhteiskunta

Tasa-arvoinen, maksuton ja laadukas koulutus on yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden ja kehityksen ehto

Maksuton koulutus varhaiskasvatuksesta aina korkeakoulutukseen asti on verotuksen kautta rahoitettava julkinen palvelu ja yksi suomalaisen hyvinvointivaltion peruskivistä. Jokaiselle tulee tarjota aito mahdollisuus saavuttaa kykijensä ja motivaationsa mukainen koulutustaso sekä kehittää itseään elinikäisen oppimisen hengessä. Koulutuksen tulee keskeisten tiedollisten ja taidollisten sisältöjen opettamisen ohella kannustaa yhteiskunnan jäseniä aktiiviseen ja osallistuvaan kansalaisuuteen.

Koulutuksellinen tasa-arvo ei kuitenkaan toteudu niin pitkään kun vanhempien koulutustaso ja perheen sosioekonominen asema ennakoivat nuorten koulutusvalintoja. Koulutuksen periytyvyyteen onkin puututtava jo varhaiskasvatuksessa sekä peruskoulussa, tavoitteena sekä edistää lasten hyvinvointia että tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Näin luodaan vakaa pohja, jonka varaan uuden oppiminen rakennetaan myöhemmillä koulutusasteilla.

Vaadimme seuraavia toimenpiteitä koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseksi ja eriarvoistumisen ehkäisemiseksi:

- Suomalaisten sivistyksellisiä perusoikeuksia tulee laajentaa kirjaamalla maksuton koulutus perustuslakiin. Aidosti maksuttomassa koulutuksessa materiaalimaksuja ei kerätä eikä oppikirjoista tai muista opintojen kannalta välttämättömistä välineistä tarvitse maksaa millään koulutusasteella. Oppimateriaalien osalta siirrytään mahdollisimman suurelta osin sähköiseen ja vapaasti hyödynnettävään muotoon. Lukukausimaksuja ei kerätä.
- Jokaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen vanhempien tulotasosta ja työllisyysilanteesta riippumatta. Laadukas varhaiskasvatus luo pohjan koko koulutuspolulle sekä lapsen valmiuksille toimia yhdessä ryhmän jäsenenä. Subjektiiivisesta oikeudesta varhaiskasvatukseen tuleekin pitää kiinni kaikissa kunnissa.
- Asuinalueiden eriytymistä on ennaltaehkäistävä tukemalla lisärahoituksella kouluja niillä alueilla, joilla on keskimääräistä enemmän ongelmia.
- Koululiikunnan tavoitteena on opettaa erilaisia liikunta- ja lajitaitoja. Liikunnanopetus tulee järjestää niin, että jokainen löytää sen kautta juuri itselleen

mieleisen tavan harrastaa hyvinvointinsa kannalta riittävän määrän liikuntaa. Liikunnan numeroarviointi tulee poistaa kaikilla koulutusasteilla sekä luopua jaottelusta tyttöjen ja poikien ryhmiin. Koulujen tulee toiminnallaan kannustaa fyysisen aktiivisuuden lisäämiseen: käytössä olevat tilojen on tuettava toiminnallisuutta, lähiympäristöä hyödynnettävä opetuksen tukena ja pitkät istumisjaksot katkaistava taukojumpilla.

- Sukupuolisensitiivisyys ja normikriittisyys huomioidaan kaikissa opetusmateriaaleissa ja niihin liittyviä sisältöjä sisällytetään nykyistä vahvemmin osaksi opettajankoulutusta. Niin ohjauksessa kuin opetuksessakin kiinnitetään erityistä huomiota oppiaineiden sukupuolittuneisuuden vähentämiseen.
- Uskonnonopetus on korvattava kaikille yhteisellä katsomusaineella. Oppilaita uskonnon tai elämäntutkimuksen perusteella erottelevasta, erilaisuutta korostavasta mallista tulee siirtyä sisältöihin, jotka edistävät vuoropuhelua ja opettavat oppilaita ymmärtämään toistensa uskontoja ja katsomuksia.
- Erityisopetukseen on varattava riittävät resurssit kaikilla koulutusasteilla ja ryhmäkoot pidettävä kohtuullisina. Riittäviin ja laadukkaisiin tukitoimiin panostamalla taataan jokaiselle oppilaalle turvallinen kasvuympäristö sekä turvataan henkilökunnan jaksaminen.
- Jokaisella oppilaalla ja toisen asteen opiskelijalla on oikeus kohtuullisen pituiseen koulumatkaan sekä turvalliseen ja sisäilmaltaan puhtaaseen oppimisympäristöön.
- Opettajankoulutuksessa tulee kiinnittää vahvemmin huomiota ekologiseen ja eettiseen elämäntapaan ohjaamiseen, oppilaiden monikulttuuristen kompetenssien kehittämiseen sekä rasmin ja syrjinnän ehkäisyyn. Opettajille tulee tarjota riittävät tiedot ja koulutusta sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuudesta.
- Opettajilla tulee olla aito mahdollisuus ylläpitää ja kehittää ammattitaitoaan osallistumalla täydennyskoulutukseen. Jokaiselle opettajalle tuleekin laatia henkilökohtainen koulutus- ja kehityssuunnitelma, ja sijaisten riittävästä saatavuudesta huolehtia kouluttautumisen aikana.
- Maahanmuuttajataustaisten nuorten ja muiden koulutuksessa aliedustettujen ryhmien pääsyä lukio- ja korkeakoulutukseen on tuettava.

Koulutusjärjestelmä

Toisen asteen koulutuksella viitataan peruskoulun jälkeisiin opintoihin joko ammatillisessa oppilaitoksessa tai lukiossa. Ammatillisen koulutuksen tarkoituksena on kohottaa väestön ammatillista osaamista sekä kehittää työ- ja elinkeinoelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin, kuitenkin mahdollistaen myös korkeakouluopinnot. Lukioden tehtävänä on puolestaan tarjota opiskelijoilleen laaja yleissivistävä koulutus sekä antaa valmiudet kolmannen asteen opintoihin joko ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa.

- Hallinnon ja soveltuvien osien opintojen duaalimallia voidaan purkaa sekä yhteistyötä oppilaitosten välillä lisätä, mutta tutkinnot on tulevaisuudessakin säilytettävä erillään.
- Oppivelvollisuusikä on nostettava 18 vuoteen tai toisen asteen tutkinnon suorittamiseen
- Lukio- ja ammatillisen toisen asteen koulutuksen verkostojen tulee olla alueellisesti kattavia.

- Sekä lukioiden että ammatillisten oppilaitosten on järjestettävä opetuksensa niin, että opiskelijoilla on halutessaan aidosti mahdollisuus suorittaa yhdistelmätkinto.
- Oppisopimuskoulutus on mielekäs ja tarpeellinen vaihtoehto perinteisen ammatillisen koulutuksen rinnalla. Oppisopimuskoulutusta on kehitettävä aktiivisesti ja sen tunnettavuutta parannettava.

Korkeakoulujärjestelmä koostuu tulevaisuudessakin strategisilta tavoitteiltaan erilaisista, joko ammatillisesti tai tieteellisesti suuntautuneista, oppilaitoksista. Tuossa järjestelmässä ammattikorkeakoulujen tehtävänä on vastata työelämän ja sen kehittämisen vaatimukseen sekä tarjota opetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin. Yliopistojen tehtävänä on puolestaan edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä sekä antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta. Yliopistokeskukset voivat täydentää yliopistokenttää alueilla, joilla ei ole omaa yliopistoa.

- Suomi on kansainvälisten vertailujen mukaan jäämässä jälkeen korkeakoulutettujen suhteellisessa osuudessa koko väestöstä. Korkeakoulutettujen osuutta tuleekin kasvattaa merkittävästi.
- Siirtymisen alalta toiselle ja korkeakoulusta toiseen yli dualimallirajojen on oltava aidosti mahdollista.
- Yhteistyötä erityisesti samalla paikkakunnalla sijaitsevien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välillä on tiivistettävä. Korkeakoulujen välistä yhteistyötä voidaan lisätä muun muassa yhteisellä kielikurssitarjonnalla, parantamalla oppilaitoskirjastojen kaikille korkeakouluopiskelijoille tarjoamia palveluita sekä tehostamalla tilojen ja tukipalveluiden yhteiskäyttöä.
- Korkeakoulutus ei ole lähipalvelu ja koulutusta voidaan tarkan harkinnan jälkeen karsia ylikoulutetuilla aloilla. Eri koulutusaloja koskevissa rahoituspäätöksissä sekä yksittäisiä koulutusohjelmia koskevissa lakkauttamispäätöksissä on kuitenkin huomioitava ohjelmien koon ja tuottavuuden lisäksi niiden kulttuurillinen, sivistyksellinen ja tutkimuksellinen arvo. Huolella harkittu työnjako ja erikoistuminen korkeakoulujen välillä on kannattavaa.
- Yliopistossa perustutkinnon on säilyttävä maisterin tutkintona.
- Ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittamaan on voitava siirtyä ilman työkokemusvaatimusta. Tutkinnon tunnettavuutta työmarkkinoilla parannetaan muuttamalla tutkintonimike maisteriksi (AMK).

Koulutuksen rahoitus

- Kaikkien koulutusasteiden perusrahoituksen on oltava julkista, pitkäjänteistä ja riippumatonta. Oppilaitosten saama rahoitus ei saa perustua vain sisäänotto- ja tutkintomääriin vaan rahoituksen kriteerien on oltava myös laadullisia. Rahoituksen vuosittaisen vaihtelun on säilyttävä kohtuullisena ja ennakoitavana.
- Strategisen rahoituksen osuutta korkeakoulujen rahoituksesta ei tule kasvattaa.
- Kriittinen ja vapaa perustutkimus muodostaa yliopistoissa tehtävän tieteen ytimen, ja sille onkin taattava riittävät resurssit. Opetus ja tutkimus eivät saa kuitenkaan muodostua toisilleen vaihtoehtoiksi rahoitusmallin kannustinvaikutuksissa.
- Korkeakoulut voivat harjoittaa myös omaa varainhankintaa kattamaan julkisen rahoituksensa ylittäviä kuluja. Yksityinen rahoitus ei kuitenkaan saa vaarantaa

tieteen tai opetuksen objektiivisuutta tai määrittää korkeakoulussa tehtävän tutkimuksen painopisteitä.

- Korkeakoulujen on sijoitustoiminnassaan huomioitava sijoituskohteiden vastuullisuus sekä niiden taustalla olevien organisaatioiden sitoutuminen kestävän kehityksen periaatteisiin.

Korkeakoulujen opiskelijavalinnat

- Kaikilla toisen asteen tutkinnon suorittaneilla tulee olla yhtäläinen jatko-opintokelpoisuus.
- Ylioppilaskirjoituksista on luovuttava ja osaamisen arviointi suoritettava kurssikohtaisesti.
- Nuorilla ja opiskelijoilla on oltava oikeus välivuosiin.
- Opiskelijavalinnat tulee tehdä pääsääntöisesti valinta- tai soveltuvuuskokeella tai muiden toisen asteen opintomenestyksestä riippumattomien väylien kautta. Kokeiden tulee ulkoa oppimisen sijaan mitata hakijan motivaatiota ja soveltuvuutta kyseisen alan korkeakouluopintoihin.
- Valintakoemateriaalien tulee olla saatavilla maksuttomasti sähköisessä muodossa.
- Valintakokeita tulee kehittää sellaiseen suuntaan, ettei eriarvoistaville valmennuskursseille ole enää tarvetta.
- Valinnoissa ei suositeta ensi kertaa korkeakoulupaikkaa hakevia, vaan kaikkia hakijoita kohdellaan yhdenvertaisesti.
- Avoimen yliopiston opintojen suorittaminen kiitettävien arvosanojen osoittaa yksilön korkeakoulukelpoisuuden. Avoimessa yliopistossa suoritettavien opintojen tulee olla maksuttomia ilman tutkintoon johtavaa koulutuspaikkaa oleville nuorille.
- Alle 25-vuotiaiden työttömyysetuuksien sitomisesta koulutukseen pakkohauulla on luovuttava.

Oppilaitos

Oppilaitosten on oltava avoimia ja demokraattisia yhteisöjä

- Opiskelijoiden on saatava päättää oppilaitoksensa asioista ja demokraattisen päätöksenteon periaatteita tulee noudattaa kaikilla hallinnon tasoilla, niin päättävissä kuin valmistelemissa toimitelmissä. Opiskelijaedustus on saatava tasavertaiseksi kaikille koulutusasteille.
- Kannustaminen aktiiviseen kansalaisuuteen tapahtuu kaikkein luontevimmin mahdollistamalla jokaisen nuoren ja opiskelijan osallistuminen yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä elinympäristönsä ja oppilaitoksensa päätöksentekoon. Nuorten asema paikallisessa päätöksenteossa onkin vakiinnutettava ja opiskelijoita kuultava heitä koskevassa päätöksenteossa.
- Nuoria kannustetaan osallistumaan yhteiskunnalliseen vaikuttamistyöhön käsittelemällä politiikkaa laajemmin kaikilla koulutusasteilla. Yhteiskunnallisilla järjestöillä on oltava mahdollisuus esitellä niin perustoimintaansa kuin kampanjoitaan oppilaitoksissa tasa-arvoisesti.

- Opiskelija-, ylioppilas- ja oppilaskuntien on oltava aktiivisia kuntavaikuttajia ja opiskelijoiden paikallisia edunvalvoja. Opiskelijaliikkeen tehtävänä ei kuitenkaan ole ajaa ainoastaan omia etujaan, vaan sen on otettava rohkeasti rooli yhteiskunnallisena vaikuttajana.
- Ylioppilaskuntien ja ammattikorkeakoulujen opiskelijakuntien asema ja niitä koskeva lainsäädäntö on yhtenäistettävä. Opiskelijoiden asemaa korkeakoulu yhteisössä on vahvistettava ja sekä ylioppilaskuntien että opiskelijakuntien jäsenyyserustan tulee pohjautua automaatiojäsenyyteen.

Opiskelijoille on taattava kattavat tuki-, liikunta- ja hyvinvointipalvelut kaikilla koulutusasteilla

Pohja koko loppuelämän terveyskäyttäytymiselle ja työkyvylle luodaan jo opiskeluaikana. Varhainen puuttuminen opiskelijoiden terveysongelmiin, parhaimmassa tapauksessa niiden tehokas ennaltaehkäisy, tulee yhteiskunnalle halvemmaksi kuin pitkälle edenneiden sairauksien hoito. Kaikille opiskelijoille onkin koulutusasteesta riippumatta tarjottava yhdenvertainen oikeus laadukkaaseen julkiseen terveydenhuoltoon. Perusterveydenhuollon lisäksi opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat hammaslääkäri-, mielenterveys- ja seksuaaliterveyspalvelut. Lyhyellä aikavälillä tarvitaan erityisesti ammattiin opiskelevien terveyden panostamista terveyserojen kitkemiseksi.

- Kaikkien korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut tarjoaa Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö YTHS.
- Kaikkien korkeakoulujen tulee pyrkiä kehittämään liikuntapalveluitaan niin, että ne täyttävät valtakunnallisten korkeakoulu liikunnan suositusten vähimmäistason. Liikuntapalveluiden tulee olla sekä helposti saavutettavia että monipuolisia.
- Korkeakoulukampuksilla tulee olla tarpeeksi pyöräparkkeja ja kevyen liikenteen väylien ylläpitoon tulee panostaa.
- Kuntien on tarjottava vähävaraisille ilmaisia liikunta- ja kulttuuripalveluita sekä alle 25-vuotiaille maksuton ehkäisy.
- Tasokkaalla opiskelijaravintolatoiminnalla voidaan parhaimmillaan kannustaa opiskelijoita terveellisten ruokailutottumusten omaksumiseen sekä ehkäistä ruokahävikkiä. Opiskelijoille tarjottavan ruoan tulee olla monipuolista, edullista sekä kestäväällä tavalla tuotettua. Opiskelijoille on oltava päivittäin tarjolla täysipainoista ja maukasta kasvis- ja vegaaniruokaa.
- Opiskelijaravintoloissa tarjottavien aterioiden enimmäishinnan nostoa ei saa toteuttaa ilman samanaikaista ateriatuen korotusta.
- Kaikilla korkeakoulupaikkakunnilla tulee olla opiskelijoihin erikoistunut sosiaalityöntekijä, joka tekee tiivistä yhteistyötä opiskelijaterveydenhuollon kanssa.
- Jokaisessa korkeakoulussa tulee olla opintopsykologi, johon opiskelijat voivat olla yhteydessä oppimiseen ja opiskeluun liittyvissä pulmatilanteissa. Opintopsykologeja tulee olla korkeakouluissa vähintään yksi 5000 perustutkinto-opiskelijaa kohden ja heidän tehdä tiivistä yhteistyötä YTHS:n ehkäisevän mielenterveystyön kanssa.
- Oppilaitoksissa on kiinnitettävä enemmän huomiota oppilaitosympäristön viihtyvyyteen. Tilojen tulee olla turvallisia, esteettömiä ja muunneltavia. Antamalla tiloja opiskelijakerhojen ja -järjestöjen käyttöön oppilaitos edistää korkeakoulun yhteisöllisyyttä sekä panostaa opiskelijoidensa hyvinvointiin.

- Kansainväliset opiskelijat on liitettävä opiskelijayhteisöidensä täysivaltaisiksi jäseniksi ja heille on tarjottava riittävät neuvontapalvelut ja terveydenhuolto. Kansainvälisille opiskelijoille on taattava kohtuuhintainen sairausvakuutus.

Kansainvälisyys

- Opiskelijoiden liikkuvuutta on parannettava kehittämällä niin Suomeen kuin meiltä maailmalle suuntautuvaa opiskelijavaihtoa sekä parantamalla eri oppilaitoksissa ja maissa suoritettujen opintojen yhteensovittamista.
- Jokaisella koulutusasteella on oltava pakollinen kansainvälistymisjakso, jonka voi toteuttaa joko ulkomailla tai kotikansainvälistymisellä.
- Kielenopetuksessa on painotettava nykyistä enemmän käytännön kielitaitoa ja kulttuuriin tutustumista.
- Koulutusvienti on lähtökohtaisesti kannatettavaa ja korkeakoulut voivat niin halutessaan tarjota koulutustaan kansainvälisillä markkinoilla. Tilauskoulutuksen maksut eivät saa kuitenkaan langeta opiskelijalle eikä koulutusvienti saa viedä resursseja tutkintokoulutuksesta. Lukuvuosimaksut eivät ole koulutusvientiä.
- EU/ETA-maiden ulkopuolisilta opiskelijoilta perittävistä lukuvuosimaksuista tulee luopua.
- Ylioppilas- ja opiskelijakuntien tulee pyrkiä toiminnassaan todelliseen monikielisyyteen ja ulkomaisten opiskelijoiden tiiviimpään integroimiseen osaksi opiskelija- ja korkeakoulu yhteisöä.
- Jotta yhä useampi suomalaisissa korkeakouluissa tutkinnon suorittaneista ulkomaalaisista voisi jäädä tänne töihin, tulee oppilaitosten lisätä suomen kielen ja kulttuurin opintojaksojen tarjontaa sekä varmistaa, että mahdollisimman moni kansainvälinen opiskelija löytää alansa harjoittelupaikan. Suomalaisesta tutkinto-ohjelmasta valmistuneille tulee myös myöntää nykyistä pidempiä oleskelulupia työnhakua varten.

Opinto-ohjauksen resursseja ja laatua on lisättävä kaikilla koulutusasteilla

Jokaisella on oikeus saada asiantuntevaa, yksilöllistä ja riittävää opinto- ja työelämäohjausta. Opinto-ohjauksen tavoitteena tulee kaikilla koulutusasteilla olla jokaisen oman mielenkiinnon ja vahvuuksien löytäminen sekä opiskelijan tukeminen tämän henkilökohtaisen opinto- ja urapolun rakentamisessa. Laadukas opinto-ohjaus sujuvoittaa tutkinnon suorittamista parantamalla opiskelumotivaatiota ja ehkäisemällä keskeytyksiä.

- Ohjausta antavan henkilöstön pätevyyteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Ohjaavien opettajien tulee aina saada koulutus tehtävänsä, samoin työpaikalla opiskelijan ohjauksesta vastaavan henkilön. Opiskelijoiden ohjaukseen tulee panostaa tarpeeksi henkilö- ja täydennyskoulutusresursseja kaikilla koulutusasteilla.
- Yhdellä opinto-ohjaajalla tulee olla enintään 200 ohjattavaa.
- Korkeakoulujen lopputöiden ohjauksen resursseja on lisättävä, ohjauksen saatavuutta parannettava ja laatua tasapuolistettava.

Monimuotoinen ja kestävä asuminen on mahdollistettava

- Valtion tulee myöntää opiskelija-asuntojen rakennuttajille tarpeeksi tukea asuntojen rakentamiseen ja peruskorjaamiseen. Kuntien tulee vastata opiskelija-asuntojen kysyntään riittävällä kaavoituksella sekä luovuttamalla sopivia tontteja opiskelija-asuntojen tarjoajille.
- Asuntojen rakentamista ja hinnoittelua ei tule ohjata heikentämällä opiskelijan mahdollisuuksia asumisen tukeen.
- Opiskelijoille on tarjottava monenlaisia asuntotyyppisiä ja opiskelija-asunnoissa ja -asuntoloissa on saatava asua ympäri vuorokauden.
- Opiskelija-asunnot tulee sijoittaa korkeakoulujen läheisyyteen tai vähintäänkin hyvien julkisten kulkuyhteyksien päähän niistä. Toimivat kävely-, pyöräily- ja joukkoliikenteen yhteydet on taattava sekä kampuksille että kampusten välillä. Opiskelijoiden tulee voida käyttää opiskelukaupunkinsa joukkoliikennettä alennettuun hintaan virallisesta asuinkunnastaan ja iästään riippumatta.
- Opiskelija-asuntojen on oltava energiatehokkaita ja rakentamisessa on otettava huomioon ekologisuus. Opiskelija-asunnoissa on siirryttävä vihreään sähkөөn. Sähkөөstä ja vedestä on maksettava kulutuksen mukaan ja sisälle asuntoihin on asennettava veden- ja sähkөөnkulutusta osoittavat mittarit.
- Autopaikkojen rakennusveloitteesta tulee luopua. Näin mahdollistetaan tiiviimpi kaupunkirakenne ja lasketaan opiskelijoiden asumiskustannuksia.
- Kansainvälisiä opiskelijoita sekä muilta paikkakunnilta muuttavia on suosittava opiskelija-asuntoja jaettaessa. Opiskelija-asuntojen jakokriteerien on oltava julkisia.

Yksilö

Opiskelijan toimeentulo

Opintotuki ei ole koulutuspoliittinen ohjausväline, vaan opiskelijan toimeentuloa ja sosiaaliturvaa. Opintotuen uudistaminen tuleekin tehdä osana suomalaisen sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuudistusta, ei jatkuvana erillisenä hienosäätönään. Vihreiden nuorten mielestä opintotukea tulee kehittää asteittain kohti perustuloa, joka yksilökohtaisena, vastikkeettomana ja riittävän suuruisena kuukausittain maksettavana sosiaaliturvana toisi niin opiskelijoiden toimeentuloon kuin koko sosiaaliturvajärjestelmään joustoa, turvaa ja ennustettavuutta. Perustulo mahdollistaisi kaikille elämäntilanteesta riippumatta opiskelun, työnteon, perhe-elämän ja harrastusten sujuvan yhteensovittamisen. Perustulon myötä opiskelijat voisivat opintotukiviidakossa suunnistamisen sijaan keskittyä täysipainoisesti opiskeluun. Perustuloon siirryttäessä opintoaikojen venymistä ehkäistään niiden kohtuullisella rajaamisella.

Perustuloon siirtymistä valmisteltaessa opiskelijoiden toimeentulo tulee turvata riittävällä ja etuspainotteisella, yksilöitä yhdenvertaisesti kohtelevalla sekä opiskelijoiden vaihtelevat elämäntilanteet huomioivalla opintotuella. Opintotuen tavoitteena on mahdollistaa täysipäiväinen opiskelu riippumatta yksilön sosioekonomisesta taustasta tai asuinpaikkakunnasta.

Lyhyellä aikavälillä ennen perustuloon siirtymistä tulee toteuttaa seuraavat toimenpiteet opiskelijan toimeentulon parantamiseksi:

- Opintotuen hallinnollinen vastuu tulisi siirtää opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudesta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöön.
- Opintotuen piiriin on saatava nykyistä useampi opiskelija. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa 20 opintopisteen vuosittaisesta vähimmäissuoritusvaatimuksesta luopumista ja tukikuukausien määrän nostamista.
- Opintojen seurannassa tulee siirtyä yksittäisten suoritusten laskemisesta etenemisen ongelmien syiden löytämiseen ja opiskelijan tukemiseen. Viiveellä tapahtuva opintotuen takaisinperintä ei edistä opintojen etenemistä, vaan luo tarpeettoman pelotteen. Niin opintosuoritus- kuin tulovalvonnankin tueksi tulee luoda järjestelmä, jossa opiskelijat voivat reaaliaikaisesti seurata tulojaan ja opintopisteiden kertymistä.
- Korkeakouluopiskelijoiden opintotuen kaksiporaisuudesta tulee luopua.
- Opiskelijalle on jatkossakin tarjottava mahdollisuus täydentää toimeentuloaan opintolainalla. Opintolainan nostaminen ei saa kuitenkaan olla edellytys toimeentulotuen saamiselle.
- Opintotuen tuloajat on tarkistettava vuosittain vastaamaan yleistä tulotason kehitystä.
- Opintotuki on sidottava indeksiin.
- Asumistuen ruokakuntoisuusvaatimuksesta on luovuttava.

Joustavat opiskelumahdollisuudet ovat nykypäivää

Opintojen suorittamisen ei tule olla sidottua aikaan ja paikkaan, vaan koulutuksen käytännön järjestelyissä on mahdollistettava eri elämäntilanteissa olevien opiskelijoiden osallistuminen opetukseen. Opintoja voidaan muuttaa joustavammiksi esimerkiksi tarjoamalla korvaavia suoritustapoja, hyödyntämällä digitalisaation hyvät puolet sekä mahdollistamalla kurssien etäsuorittaminen. Tutkintoihin sisältyviä, pakollisia kursseja tulee tarjota riittävän usein, jottei yhdenkään opiskelijan tutkinnon valmistuminen vaikeudu hänestä itsestään johtumattomien pullonkaulojen takia.

- Opetuksen on perustuttava osaamisperustaisiin tutkintoihin ja opetussuunnitelmiin.
- Opiskelija voi hankkia tutkintonsa kannalta relevanttia osaamista kursseilla istumisen lisäksi esimerkiksi järjestötoiminnan, työn tai harrastusten kautta. Aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen onkin oltava aidosti mahdollista jokaisen koulutusasteen ja -alan jokaisella kurssilla. AHOT-käytänteitä tulee yhtenäistää.
- Luottamustoimista ja osallistumisesta järjestötoimintaan tulee saada opintopisteitä. Toimeliaisuuden opinnollistaminen sekä edistää opintoja että tuottaa selkeän todistuksen opituista sisällöistä ja hankitusta kokemuksesta.
- Opintojen suorittaminen on mahdollistettava ympäri vuoden, myös kesällä. Korkeakoulusta valmistuminen tulee olla aidosti mahdollista ympäri vuoden eikä se saa viivästyä kohtuuttomasti oppilaitoksen henkilökunnan työkuormituksen tai lomien vuoksi.

- Opiskelijan on pystyttävä suorittamaan joustavasti opintoja eri oppilaitosten ja koulutusasteiden välillä.
- Koulutusalan vaihtamisen on onnistuttava vaivattomasti ja koulutusohjelmasta toiseen siirtymisen oman korkeakoulun sisällä on oltava mahdollista muutenkin kuin valintakokeen kautta. Opiskelijan mahdollisuus siltaopintoihin ammattikorkeakoulusta yliopistoon siirryttäessä tulee säilyttää, ja niiden tulee taata opiskelijalle mahdollisuus hankkia opinnoissa tarvitsemansa esitiedot oman opiskeluohjelmansa kielellä.
- Anonyymi tenttimismahdollisuus on kaikkien perusoikeus.
- Sähköinen tenttiminen tulee olla mahdollista jokaisessa korkeakoulussa. Oppilaitosten tulee rakentaa yhteinen ja yhtenäinen sähköisen tenttimisen järjestelmä, jonka myötä opintojaksojen tenttiminen on mahdollista myös muualla kuin opiskelijan oman oppilaitoksen tiloissa.

Työelämä

- Opintotarjottimien tulee sisältää sekä opiskelijan teoreettista osaamista vahvistavia että työelämätaitoja kehittäviä opintojaksoja ja -kokonaisuuksia. Kriittistä medianlukutaitoa sekä nykyaikaista tietotekniikka- ja viestintäosaamista opetetaan ja kehitetään jokaisella koulutusasteella.
- Jokaisen korkeakouluopiskelijan tutkintoon kuuluu tarkoituksenmukainen oman alan harjoittelujakso. Tutkintoon sisältyvä harjoittelujakso voidaan suorittaa joustavasti silloin kun se on opiskelijalle sopivinta, ei ainoastaan opintojen loppuvaiheessa.
- Harjoittelujaksot eivät saa aiheuttaa kuluja opiskelijoille, vaan niiden tulisi olla oikeita työsuhteita, joista maksetaan palkkaa. Eri korkeakoulujen harjoitteluun myöntämien tukien on oltava samalla tasolla ja niitä on oltava tarjolla jokaiselle hakijalle.
- Oppilaitosten tulee tehdä tiivistä yhteistyötä sekä keskenään että elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa esimerkiksi järjestämällä yhdessä työelämä- ja yrittäjyyskursseja sekä lisäämällä yrityksille ja yhteisöille kirjoitettujen tutkielmien määrää.
- Avoimien korkeakoulujen tulee tarjota selkeästi rajattuja opintokokonaisuuksia tutkinnon jälkeistä osaamisen täydentämistä varten. Jokaisella on oltava mahdollisuus täydentää osaamistaan työelämän aikana.